

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Одинцової Галини Юріївни «Роль установки у формуванні креативного мислення юриста», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 – загальна психологія, історія психології

Дисертаційне дослідження Одинцової Г. Ю. присвячене актуальній проблемі удосконалення практики професійно-психологічної підготовки юристів, спрямованої на формування установки креативного мислення юриста.

Актуальність представленого дослідження посилюється також з огляду на те, що для успішного здійснення своєї діяльності юрист повинен володіти не тільки професійними, правовими знаннями, але й володіти індивідуальним, творчим підходом до справи. Як влучно зауважує дисертантка, «специфіка пізнання діяльності юриста передбачає концентрацію інтелектуального потенціалу із наступним його творчим застосуванням».

Розкриваючи особливості пізнавальної діяльності юриста, авторка окреслює її як різновид проблемних завдань, що потребують для свого розв'язку нестандартного підходу, відтак і креативності професійного мислення. Мовиться про специфіку діяльності юриста, який, керуючись нормами права, обирає найбільш прийнятні способи дії, методи роботи в умовах певної конкретної ситуації.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Визначення об'єкта, предмета та мети дослідження свідчить про належний рівень наукової культури дисертантки. Завдання дослідження складні, інтегральні й адекватні проблематиці, що вивчається. Вибір застосованих методів дослідження в основному забезпечує досягнення мети і реалізацію поставлених завдань.

У теоретичній частині роботи здійснено аналіз наукових напрацювань учених в царині психологічної науки на предмет особливостей пізнавальної діяльності юриста.

Звертаючись до етимології слова «креативність», а відтак і розглядаючи різні підходи до вивчення креативності, дисертантка виокремлює такі структурні елементи креативного компонента юридичної діяльності, як: мотиваційно-ціннісний, інноваційно-технологічний, індивідуально-творчий.

У роботі піддається аналізу співвідношення понять «креативність мислення», як творча оригінальність та нестандартність мислення і «креативність особистості» як неординарність поведінки в організації власної соціальної активності. Цілком слушним, на нашу думку, є чітке означення наукових категорій, таких як «здібність», «талант», «творчість», що попри близькість свого змістового наповнення, все ж мають специфіку та коректність щодо послуговування ними.

Розгляду підлягали психологічні особливості креативності, чинники, умови розвитку та психологічні детермінанти. Разом з тим дисертантка наголошує, що готовність майбутнього юриста до актуалізації креативного потенціалу обумовлена сукупністю відповідних психологічних установок. У роботі узагальнено привнесений у психологічну науку і практику досвід напрацювань теорії установки. Визначено зміст психологічної установки та її вплив на формування креативного мислення юриста.

Дисертантка акцентує увагу на тому, що креативний потенціал пізнавальної діяльності юриста може бути проаналізований на базі його сформованих установок, що виражають стан готовності суб'єкта до розв'язання професійних завдань. Звідси активність особистості розглядається як процес реалізації установки.

Емпіричне дослідження проводилось з метою виявлення поведінкових установок, що детермінують індивідуальні особливості професійної креативності юриста, а також з метою окреслення психологічних детермінант формування готовності майбутнього юриста до активації креативного мислення.

Означена вибірка, підібраний релевантний психодіагностичний інструментарій, проведений математико-статистичний аналіз уможливили з'ясування провідних кореляційних зв'язків між готовністю як проявом установочної активності, креативністю та іншими рисами особистості юриста.

Дисертантка чітко окреслила план експериментального дослідження, що охоплював як констатувальний, так і формувальний його етапи. У відповідність до результатів констатувального етапу дослідження, було виявлено недостатній рівень розвитку креативності майбутніх юристів. Відтак була сформована експериментальна група, в якій і проходила робота психолога по формуванню креативності в майбутніх юристів. Оскільки це завдання охоплювало мотиваційний, когнітивний та поведінковий компоненти, то й основна увага на формувальному етапі експерименту була на них і зосереджена. Звідси на думку дисертантки є доцільною й актуальною потреба насичення процесу професійно-психологічної підготовки фахівця (майбутнього юриста) сучасними психологічними методами та навчально-розвивальними технологіями, спрямованими й на формування відповідного комплексу професійно-значущих установок, що визначають готовність до умов діяльності юриста, що сприятиме цілеспрямованому розкриттю і розвитку професійно-значущих пізнавальних якостей особистості майбутнього юриста шляхом розвитку його творчого потенціалу.

Результати формувального експерименту показали ефективність розробленої авторської програми навчально-розвивального комплексу «Тренінг формування креативного потенціалу юриста», що уможливило констатацію ефективності розробленої тренінгової програми та необхідність її застосування у системі підготовки майбутніх юристів.

Звідси наукова новизна та практичне значення дослідження не викликає сумнівів.

Загалом дослідження відзначається чіткою логікою та науковим стилем викладу матеріалу, високим рівнем як теоретико-методологічних напрацювань, так і експериментально-інтерпретаційних напрацювань. Надійність та

достовірність результатів дослідження забезпечено ретельним аналізом літературних джерел із заявленої автором проблематики.

Результати дисертаційної роботи повною мірою опубліковано у фахових наукових виданнях, здійснено апробацію на наукових конференціях.

Продуманість та науковість постановки і вирішення завдань, новизна здобутих результатів дають підстави вважати проведене дослідження завершеною, самостійною працею, виконаною на належному науковому рівні.

Зміст автореферату дисертації Одинцової Г. Ю. відображає основні положення рукопису роботи.

Попри загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Одинцової Г. Ю. вважаємо за потрібне висловити ряд зауважень та побажань:

1. Вважаємо не досить доречним у 2-му розділі роботи водночас подавати організаційні засади констатувального й формувального етапів роботи. Радше завдання формувального етапу слід було віднести до третього розділу, що відповідає самій структурі роботи.
2. У роботі, зважаючи на її мету та завдання, варто було подати авторську модель навчально-розвивальної програми формування креативного потенціалу у підготовці юриста.
3. У третьому розділі забагато уваги приділено теоретизуванню на предмет означення понять, на кшталт: «тренінг», «групова психотерапія», «психокорекційні групи», «групи активного навчання», «групи досвіду» «групова робота»...., розмежування групової психотерапії від групового психологічного тренінгу, у той час як аналізу результативності самого тренінгу приділено менше уваги.
4. У п.3.2 зауважується, що «для того, щоб прослідкувати динаміку провідних особистісних детермінант креативності в експериментальній та контрольній групах наведемо результати, одержані в ході підсумкового ретесту». Однак результати подаються тільки в експериментальній групі. Доцільно було б подати їх у порівняльному спектрі: контрольна-експериментальна група.

5. В авторефераті, на відміну від дисертації, недостатньо представлені результати констатувального та формувального етапів експерименту. Бажано було б подати графічний матеріал, знову ж таки представлений у самій роботі.

Однак, зазначені недоліки та побажання загалом не применшують вагомості рецензованого дисертаційного дослідження Одинцової Галини Юріївни.

На основі аналізу дисертації, автореферату та публікацій можна зробити висновок про те, що виконана робота є самостійним, завершеним дослідженням, яке характеризується науковою новизною, має теоретичне й практичне значення, повністю відповідає обраній спеціальності.

Отже, представлене до захисту дослідження «Роль установки у формуванні креативного мислення юриста», відповідає вимогам МОН України до кандидатських дисертацій, а його авторка Одинцова Галина Юріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 – загальна психологія, історія психології.

Офіційний опонент:

доктор психологічних наук, професор кафедри загальної та клінічної психології

Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника

Л.П.Міщиха

